

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

תוכן

- א. אף שאור בבל תקטירו ... אין הקטרה בפחות מכזית.....1
- ב. המקפה של תרומה והשום והשמן של חולין ונגע טבול יום במקצתן פסל את כולן מקפה של חולין והשום והשמן של תרומה ונגע טבול יום במקצתן לא פסל אלא מקום מגעו 4
- ג. כזית בכדי אכילת פרס ואכילת פרס דאורייתא היא.....5
- ד. הנח לתרומת תבלין דרבנן היא.....6
- ה. שתי קופות ... ונפלו אלו לתוך אלו שניהן מותרין שאני אומר.....7

דרף לו.

א. אף שאור בבל תקטירו ... אין הקטרה בפחות מכזית

שאור¹ ודבש אסורין² בהקטרה על גבי המזבח, והמקטיר מהם, הן על המזבח והן על הכבש³ לוקה. שנאמר (ויקרא ב פסוק יא) **כִּי כָל שָׂאֵר וְכָל דְּבִשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ וּגו'**.

¹ רמב"ם איסורי המזבח פ"ה ה"א | מנחת חינוך מצוה קיז אות ב
² וחמין נוקשה תלוי בשיטות לגבי חמין בפסח יש שיטות דסבירא להו דאסור מן התורה, ויש סוברים דלא הוה רק דרבנן, עיין מור או"ח סי' תמ"ב. ועיין באחרונים דתרי נוקשה יש, אותם הנחשבים במשנה פסחים מ"ב ע"א סוברים דהם מדרבנן, ומי פירות עם מים מודים דהוי דאורייתא, ועיין מקור חיים סי' תס"ב (ביאורים סק"א) ואבן העזר סי' תמ"ב. ולענין שאור, האחרונים האריכו בזה מאד. ועיין בצל"ח (שם ד"ה ודע) שכתב דדעת האחרונים ברמב"ם דאינו אלא דרבנן, ומדברי הרמב"ם כאן פ"ה ה"ג שכתב דאם הכסיפו פניו אינו חייב, משמע דאסור מן התורה. ועיין מנחות (נ"ג ע"א) בענינים אלו, ואי אסור מדאורייתא בפסח הוי ליה חמין גם כן לענין לאו זה, ואף דשם יש פסוק לרבות נוקשה, מ"מ כאן נמי, ועיין תוס' פסחים מ"ג ע"א ד"ה מאן תנא מני"ח שם אות א ומצוה יב אות ד
³ דאיתרביי כבש כמזבח ללאו זה ועיין מנחות נ"ז ע"ב ונ"ח ע"א, (מנ"ח שם)

הלכות הדרף היומי

מסנת נויר

י"א⁴ שאסורין בכל שהן, אבל אינו לוקה אלא אם הקטיר כזית מהם, וי"א⁵ שלוקה אפי' על הקטרה כל שהוא.

אחד המקטירין כל אחד בפני עצמו⁶, ואחד המקטיר תערובות שלהן לוקה⁷ על כל אחד מהן בפני עצמו. ואם הקטיר שאור ודבש כאחד אינו לוקה אלא אחת⁸, לפי ששניהם נאמרו בלאו אחד⁹, ואינו חייב בתערובות¹⁰ אלא בכזית, דאין הקטרה פחותה מכזית והדבר ספק האם ההיתר מצטרף לאיסור לשיעור כזית¹¹.

⁴ דבמנחות נח ע"א פליגי דאביי סובר דנתרבי מכל אפילו כל שהוא וסובר יש הקטרה לפחות מכזית, ורבא סובר דאיתרבי דוקא כזית, דבלא הריבוי לא היה חייב אלא על קומץ היינו שני זיתים ואיתרבי לכזית, ובפחות מכזית אינו חייב. וידוע דאביי ורבא הלכה כרבא, א"כ איתרבי דוקא לכזית, ולוקין על כזית. וזה לשון הרמב"ם כאן ה"א, שאור ודבש אסורין למזבח ואיסורין בכל שהן שנאמר כי כל שאור וכל דבש ודעת הלחם משנה פי"ג ממעשה הקרבנות ה"ד דהרמב"ם פוסק כרבא, ורבא מרבה כזית למלקות, ובפחות מכזית מודה רבא דאסור מן התורה מחמת חצי שיעור, וכונתו דאסורין בכל שהוא היינו לענין איסור אבל לענין מלקות צריך כזית. ודעת הלחם משנה דחזי לאיצטרופי היינו דהיה אוכל עתה שיעור שלם, אם כן הכא נמי חצי שיעור אסור מן התורה דחזי לאיצטרופי דאי בעי היה מקטיר שיעור שלם

⁵ דעת הכסף משנה דדעת הרמב"ם דאסור בכל שהוא ולוקה דסובר כאביי, שאין שייך לומר דאסור בכל שהוא משום חצי שיעור דסובר דחצי שיעור אסור מטעם חזי לאיצטרופי וס"ל דבעינן חזי לאיצטרופי בתוך כדי אכילת פרס, עיין שאנת אריה הלכות חמץ (סי' פ"א) לענין לאו דבל יראה, א"כ כאן אינו אסור חצי שיעור דאינו חזי לאיצטרופי בכדי אכילת פרס דאין הקטרה פחותה מכזית וצריך דוקא להיות הכזית בבת אחת, וא"כ ע"כ כונת הרמב"ם שלוקה בכל שהוא ולכן תמה על הרמב"ם הא הילכתא כרבא, ועוד דכתב אחר זה בה"ב דאין הקטרה פחותה מכזית והיינו כרבא, ותיירן דהרמב"ם סובר דרבא לא פליג על אביי ומודה לאביי דלוקין על כל שהוא. ואין דבריו מובנים כמו שכתב בלחם משנה, וא"כ סברת חזי לאיצטרופי איך הוא, תלוי בפלוגתת הכסף משנה והלחם משנה ועיין שער המלך פ"א מחמץ ומצה ה"ו (ד"ה וראיתי לבאר) שפלפל בזה (מנ"ח אות ג) ודעת החינוך נראה דלוקין על כל שהוא, (מנ"ח שם אות ו) ועיין בשו"ת רדב"ז ח"ה סי' פז (אלף תס) מה דס"ל כהכס"מ וביאר דעת הרמב"ם דפסק כאביי כיון דאף ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי איפליגו בהאי פלוגתא במנחות כו ע"ב ופסר כר"י דס"ל כאביי ועיין בקרן אורה מנחות נח ע"א ד"ה ואחר העיון דס"ל דלרמב"ם עיקר האיסור דשאור ודבש להעלותו עם הקרבן ובה אסרה תורה שלא לערבן עם הקרבן ולהכי לא שייך ביה ביטול כלל ואפילו בכל שהוא חייב כיון שמעלה עם הקרבן ובהכי אסרה תורה אבל צריך שיהיה בקרבן כזית דאל"ה אינו הקטרה דאין הקטרה פחותה מכזית וא"כ במקריבן בפני עצמם יהיה חייב רק בכזית וזה כוונתו במש"כ גבי קטורת ואין הקטרה פחותה מכזית.

⁶ עיין שושנת העמקים כלל יז ד"ה וי"ל בפלוגתא דאביי וכו' ⁷ ועיין לקמן שאם נפל מהם כל שהוא בקטורת נפסלה, ואם הקטיר ממנה בהיכל לוקה, ועל התערובות ג"כ קאי, והנה לא ביאר לנו הרמב"ם מאי תערובות דלוקין כאן, אי תערובות אפילו מין במינו דבכל התורה בטל וכאן הוא גזירת הכתוב דאינו בטל כלל, או תערובות כמו בהלכות חמץ ומצה (פ"א ה"ו) דכזית בכדי אכילת פרס ועי"ש. ומסתימת דבריו נראה דאינו בטל כלל, דכתב נפל כל שהוא בקטורת נפסלה, משמע אפילו ביותר מששים וכן במינו, וזה צ"ע בפסחים מ"ג ע"ב (ובתוס' ד"ה כמאן) ועיין פמ"ג או"ח סי' ערב במש"ב"ז ס"ק ג.

⁸ ועיין בראב"ד מה שהשיג ובשו"ת רדב"ז ח"ה סי' פז (אלף תס) כתב דהרמב"ם לא גרים בדברי רבא לוקה ד' ⁹ ועיין בקרן אורה מנחות נח סוד"ה וכבר שנסתפק (לשיטתו לעיל הערה ה דחייב בפנ"ע רק בכזית ונ"מ גם לכס"מ שם בתערובת ששניהם משלימים ביחד לכזית) מה הדין במעלה חצי זית שאור וחצי זית דבש אי מצטרפין להדדי ללקות עליו דחשיבי כמין אחד כיון שאין לוקה עליהם אלא אחד כשמקריבן יחד או דילמא דעכ"פ חשיבי כשני מינים

¹⁰ רמב"ם איסורי המזבח פ"ה ה"א

¹¹ ואפילו לדעת הכסף משנה הנ"ל שחייב בכל שהוא הכא שהוא על ידי תערובות, צריך להיות בתערובות כזית אף על פי שאין מן השאור ודבש אלא כל שהוא. ועיין שער המלך שם (ד"ה ודע שמ"ש) שהוא כסברת

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

ובכלל לא תקטירו, הוא גם כן שלא לתת ממנו בפיטום הקטורת¹², וכמו שהפטמים אומרים יפה היה הדבש לקטורת אלא שאסרתו התורה¹³.

תוס' עבודה זרה ס"ז ע"ב ד"ה ואידך בשם הר"ר יקר מקינון, דאף לרבי שמעון דסובר (מכות י"ז ע"א) כל שהוא למכות, מ"מ על ידי תערובות צריך כזית בין הכל והיתר מצטרף לאיסור, הכא נמי סבירא ליה להרמב"ם דעל ידי תערובות צריך כזית וע"כ צ"ל דהיתר מצטרף לאיסור וכזעירי פסחים שם. ולהלחם משנה הנ"ל בד"ה דסובר דהרמב"ם מצריך כזית (למלקות), אינו מוכח אי סבירא ליה היתר מצטרף לאיסור, דאפשר דוקא אם כל הכזית נתערב לוקין על התערובות. אך ממה שכתב הרמב"ם נפל כל שהוא בקטורת נפסלה ואם הקטיר ממנה בהיכל לוקה, נראה דאדלעיל קאי על נפל כל שהוא, א"כ סובר היתר מצטרף לאיסור, אך אפשר הוא דין בפני עצמו אם כן אינו מוכח כלל. אך כיון דזעירי סובר כן, והרמב"ם כאן פסק כן דדריש כל, יש סברא דיהיה כאן היתר מצטרף לאיסור, ואף דגבי חמין (בפ"א מחמין ומצה ה"ו) אינו פוסק כן, עיין באחרונים שהאריכו בזה (עיין פרי חדש הלכות פסח סי' תמ"ב אות א' ד"ה ומאחר), עכ"פ לא ביאר לנו הרמב"ם כאן דין התערובות אם כדיני חמין או בכל ענין, וגם לא ביאר לנו אי סבירא ליה היתר מצטרף לאיסור או לא, וצ"ע בסוגיא הנ"ל ואין ביכולתי כעת. מנ"ה אות ג

¹² ויכנס בכלל "לא תקטירו ממנו אשה", כל הקטרה, לשון קטרת הסמים, שהפטמין אומרים יפה היה הדבש לקטרת אלא שאסרתו התורה (רמב"ן עה"ת שם מתורת כהנים פרשה יב ד)

¹³ ועוד שנינו במעשה הקטורת תני בר קפרא אלו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה ולמה אין מערבין בה דבש מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה' ואם איתא יביאו דבש דבורים או דבש משאר פירות כגון תותים או דבש הרובין שלא היו מביאין מהם בכורים ויערבו בה כדי לחזק את ריחה אלא ודאי משמע שכל מיני דבש הוא בכל תקטירו. רדב"ז שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

נפלה¹⁴ מהם כל שהוא בקטורת נפסלה¹⁵ ואם הקטיר ממנה בהיכל על מזבח הזהב לוקה אבל חוץ להיכל או בהיכל שלא על המזבח אינו לוקה¹⁶ ואין הקטרה פחותה מכזית¹⁷. ואם עבר והקטיר קטורת בדבש או בשאור¹⁸ כשר¹⁹. ונוהגת בזמן הבית בזכרים בכהנים²⁰ כי להם העבודה.

ב. המקפה של תרומה והשום והשמן של חולין ונגע טבול יום במקצתו פסל את כולו מקפה של חולין והשום והשמן של תרומה ונגע טבול יום במקצתו לא פסל אלא מקום מגעו

¹⁴ רמב"ם שם ה"ב ובהל' כלי המקדש פ"ב ה"ח
¹⁵ "וצ"ע מנין לו זה הדין דנפסלה, דלכאורה אין זה רק דין דאסור להקטירה משום דיש בה שאור או דבש אבל לא דהקטורת עצמה נפסלת, ואטו אם יקריב האימורים בשאור או בדבש יפסלו וכן צ"ע מ"ש דנקט דין זה דוקא גבי קטורת ולא נקט דין זה גם לגבי מנחה דנפסלת בנפל בה דבש וצ"ע, י"ל כיון דמדינא דמעשה רוקח נעשה גם הדבש לקטורת והכל נחשב להקטורת נמצא דהוי קטורת פסולה ואסור להקריבו למזבח, ולא דמי להמקריב דבש עם האימורים, דהתם הרי לא מצטרף הדבש עם האימורים לקרבן אחד וע"כ אינו פוסלו, משא"כ בקטורת כיון דשייך בהו דבש נמצא דמדינא דמעשה רוקח מצטרפי לקטורת ונעשה ג"כ לקטורת וממילא נפסלת כל הקטורת דכל הקטורת אסור להקריבה, וכן הרמב"ם בהלכות כלי המקדש (פ"ב הל"ח) כתב לשון הברייתא נתן לתוכה דבש כ"ש פסלה, ומשמע דדוקא דבש פוסל והוא כדברינו ודו"ק". כתבי הגר"ז מנחות דף נז ע"ב ועיי"ש מה שהביא מקור לרמב"ם
¹⁶ כיון שאינו מקום הקטרתה ומזבח הזהב שנעקר דקיימא לן מקטירין קטורת במקומו, עיין זבחים נ"ט ע"א וברמב"ם פ"ג מתמידין ומוספין ה"ב, ועיין מנ"ח אות ה
¹⁷ עיין לעיל ועיין בשו"ת רדב"ז ח"ה סי' פז (אלף תס) דביאר דהכא כיון דאיירי גבי קטורת ס"ל דאינו חייב בכל שהוא דלא איתרבי מקרא אלא במקריב בעיניה אבל בנתערב בדבר הראוי להקטרה צריך שיקטיר כשיעור מן התערובת דאין הקטרה פחותה מכזית
¹⁸ ונראה הא דמבואר דאם נתן בה דבש פסלה, היינו דלכתחילה אין מקטירין מפני הלאו הוה, ולא הוי כמוסיף סמנים כמו בורית כרשינה וכו' ועוד דברים, ומן התורה לא מיפסל רק עבר על הלאו אבל הקטורת כשרה, ואין צריך להקטיר עוד פעם אחת. ולא נפסל משום מצוה הבאה בעבירה, דיוכל לקיים המצוה בלא עבירה עיין תוס' סוכה ל' ע"א ד"ה משום, ובפרט להסוברים מצוה הבאה בעבירה דרבנן (עיין תוס' שם ט' ע"א ד"ה ההוא), אם כן נראה דהקטרה כשרה מנ"ח שם
¹⁹ ואם אין לו קטורת רק מה שיש בה דבש, אפשר דעשה של קטורת דוחה לא תעשה ויקטיר, אך באמת אין עשה דוחה לא תעשה שבמקדש (עיין זבחים צו ע"ב). אך גוף דין זה אי עשה דוחה לא תעשה שבמקדש צ"ע., וגם כיון דמשכחת לה שיהיה קטורת בלא דבש אפשר אינו דוחה, עיין בבית יוסף הלכות ציצית (או"ח סי' י"א ד"ה ועתה שאין לנו) ובשאנת אריה (סוף סי' צ"ו), מנ"ח אות יא
²⁰ באמת ברמב"ם אינו מבואר דבר זה, ונראה דהחינוך למד זה מדין זר ששימש בטומאה ומחוסר בגדים ולא רחוק ידים ורגלים דאינו חייב אלא משום זרות, עיין הרמב"ם פ"ט מביאת המקדש הי"א, והוא מהתוספתא (זבחים פ"ב ה"ז) דלא הוזהרו אלא הכהנים, הכא נמי. ונראה גם כן דכל הכהנים מוזהרים אף הפסולים כגון בעלי מום, ע"ש בפ"ט הי"ב. ואפשר מצא החינוך דין זה באיזה מקום ואנחנו לא נדע, והרמב"ם סתם הדברים. והלאו הוה הוא ככל הלאוין שבתורה לענין התראה ותשובה ושאר דברים המבוארים לעיל, אך לדברי הרב המחבר הוי לא תעשה שאינו שוה בכל דאינו נוהג אלא בכהנים. מנ"ח אות י

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

המקפה²¹ כלומר תבשיל עב כגון דייסא או גריסין של פול של תרומה, והשום והשמן של חולין, והם לתבלין והם ניכרים בעין²², שנגע טבול יום במקצתן בהשום והשמן, הוי כאלו נגע בהמקפה, שהמקפה עיקר והם במילים להמקפה, ופסל את כולן.

המקפה של חולין, והשמן של תרומה שנגע טבול יום במקצתן לא פסל אלא מקום מגעו²³, אם היה השום מרובה הולכין אחר הרוב, ופוסל גם המקפה של חולין שהמיעוט בטל להרוב²⁴.

אימתי בזמן שהוא גוש בקערה אבל אם היה מפוזר במדוכה ונגע במקצתו לא פסל אלא מקום מגעו, מפני שהוא רוצה בפיזורו.

דף לו:

ג. כזית בכדי אכילת פרס ואכילת פרס דאורייתא היא

כבר התבאר מסכת פסחים דף מד. שהאוכל כשעורה²⁵ או כחרדל מאחד מכל מאכלות האסורים ושהה מעט וחזר ואכל כחרדל, וכן עד שהשלים כזית בין בשוגג בין במזיד, אם שהה מתחלה ועד סוף כדי אכילת שלש ביצים, יצטרף הכל, והרי הוא חייב כרת או מלקות או קרבן כמו שאכל כזית בבת אחת.

ואם שהה יתר מזה מתחלה ועד סוף אף על פי שלא שהה ביניהן, אלא אכל כחרדל אחר כחרדל הואיל ולא השלים כזית אלא ביתר מכדי אכילת פרס אינן מצטרפין ופטור. והלכה למשה מסיני הוא שכל ששהה באכילת כזית יותר משהיית אכילת פרס בצמצום אינו חייב באכילה זו²⁶.

²¹ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ה הלכה יב יג

²² מרש"י ז"ל בפסחים [מ"ד א] לפי גירסתו שם מבואר דאין השום והשמן בעין, וכבר חלקו עליו בתוס' שם. וכן מתבאר מדברי הרמב"ם דהשום והשמן בעין.

²³ ועיין ערוך השולחן העתיד הלכות טומאת אוכלין סימן קעא סעיף י שהסתפק מה הדין בשאר טומאות.

²⁴ מיהו ברישא לקולא לא אמרינן כן, דהתרומה תיבטל לגבי חולין. תויו"ט

²⁵ רמב"ם מאכ"א יד ה

²⁶ שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תמב סעיף א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

לפיכך לכו"ע²⁷ איסור כזית שהתערב בפחות משלוש ביצים שהוא לערך ט' כזיתים²⁸, כגון חלב כזית בשיעור שלש ביצים גריסים, או שהיה כזית בכל שלוש ביצים מן התערובת, אם אכל מן הגריסין האלו כשלש ביצים הואיל ויש בהן כזית מן החלב, לוקה. שהרי טעם האיסור וממשו קיים²⁹, אכל פחות משלש ביצים, וכן אם לא היה בתערובת כזית בכל שלש ביצים יתבאר להלן דף לז.

וכל זה במין בשאינו מינו, אך איסור מין במינו, בין ביבש בין בלח שהתערב בהיתר, אפילו יש בו כזית בג' ביצים, בטל ברוב³⁰.

איסור יבש שהתערב מין בשאינו מינו, ו"א³¹ שבטל ברוב מדאורייתא אפילו אם יש כזית בכדי אכילת פרס, ו"א שאינו בטל מן התורה³².

ד. הנח לתרומת תבלין דרבנן היא

²⁷ רמב"ם מאכ"א טו ג

²⁸ כרתי קט ס"ק ח

²⁹ ועיין פרי מגדים שפתי דעת סימן קד ס"ק ט דחילוק יש בדברים הפגומין מעיקרא אף כזית בכדי אכילת פרס שרי, ובין דברים משובחים אלא שנותן טעם לפגם בהיתר כל שיש כדי אכילת פרס אסור, ואני תמה על עצמי הא דברים הפגומין נמי הכי אסרינהו רחמנא ואפ"ה כל שהיתר רבה שרי, ה"ה במשובחים ונותן טעם לפגם בהיתר פגום קצת כיון דטעם פגום לא אסרה תורה חד בב' במל במין במינו אף שיש כזית כדי אכילת פרס, ולא מצאתי לאחד מהאחרונים שיאמרו בזה. ובקצר מ"א ב' לא זכר כלל מזה דסתמא כפירושו היתר רבה היינו משהו יותר או חד בב', ואפילו יש זית בתערובת בין במשובחים או פגומים וכנ"ל.

³⁰ עיין משנה ברורה תמב א

³¹ עיין פמ"ג שפ"ד קד ס"ק ט ופר"ח שם ס"ק י וש"ך קט ס"ק י ופר"ח שם ס"ק ח ועיי"ש שדעת תוס' דמדאורייתא בעינן ס' במין בשאינו מינו

³² כרתי קט ס"ק ח וקיא ס"ק ט

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

הירקות³³ אף על פי שהן מאכל אדם אינן חייבין במעשרות אלא מדבריהן³⁴, לפי שנאמר במעשר (דברים יד פסוק) תבואת זרעך תבואה וכיוצא³⁵ בה³⁶, אבל הירקות אינן בכלל התבואה, וכן יראה לי שהוא הדין בתרומה, שהרי נאמר בה דגנך תירושך ויצהרך³⁷ כל הדומה לאלו, אבל תרומת הירק מדבריהם כמעשר.

ה. שתי קופות ... ונפלו אלו לתוך אלו שניהן מותרין שאני אומר

כבר התבאר במסכת פסחים דף ט: שתי קדרות³⁸ אחת של היתר ואחת של איסור, ולפניו שתי חתיכות אחת של היתר ואחת של איסור, אם החתיכה היא מאיסור דרבנן, כגון שומנו של גיד וגבינה של עובד כוכבים וכיוצא בו אפילו איסור שיש לו עיקר בדאורייתא, ונפלו אלו לתוך אלו, מותרים, שאנו תולים לומר האיסור נפל לתוך האיסור וההיתר לתוך של היתר. ואפילו אם ההיתר שבקדרה אינה רבה על שלפניה.

³³ רמב"ם הלכות תרומות פרק ב הלכה ו

³⁴ היא תקנת חוקי המלך שיעשרו גם מירקות, נדרים נ"ה א' וכ"כ הרש"ם ריש מעשרות.

³⁵ ודעת רבנו הרמב"ם דכל פירות האילן וזרעים וקטניות חייבין מה"ת בתרו"מ הו"ן מירקות וחרובי צלמונה וכה"ג וי"א גם צלף ותבלין דרבנן וי"א גם כרשינין. וכ"ז לפי דעת רבנו אבל רוב הראשונים (עיין דרך אמונה ציון ההלכה הלכות תרומות פרק ב ס"ק ז) חולקין ע"ז וס"ל דמה"ת אין חייב בתרו"מ אלא דגן תירוש ויצהר דהיינו ה' מיני תבואה [חיטים שעורים כוסמין שיפון ושבלת שועל] וזיתים וענבים אבל שאר כל הדברים אינן אלא מדרבנן ודעת הרמב"ן בחומש דאפי' זיתים וענבים העומדים לאכילה אין חייבין מה"ת בתרו"מ רק יין ושמן אבל בחידושיו בגמ' מסיק הרמב"ן ואפשר דאפי' זיתים וענבים שחשבן לאכילה חייבין מה"ת וכן דעת רודה"פ וי"א דכל שבעת המינים תרו"מ שלהן מה"ת וי"א דתרומה אין חייב מה"ת אלא בדגן תירוש ויצהר אבל שאר המעשרות חייב הכל וי"א דרק מעשר שני חייבים כל המינים ואפי' ירקות מה"ת אבל שאר תרומות ומעשרות אפי' מעשר עני אין חייב אלא דגן תירוש ויצהר וי"א להיפך דמע"ש רק בדגן תירוש ויצהר ושאר תרומות ומעשרות נוהג בהכל וי"א דמה"ת אין חייב אלא דגן תירוש ויצהר בין בתרומה בין במעשרות אבל אם הפריש חל מה"ת עלי' קדושת תרומה ואסורה לזרים אבל אין חייבין עליה מיתה וכן חל מעשרות מה"ת ולהלכה קי"ל כרוב הפוסקים שכל התרומות והמעשרות הו"ן מדגן תירוש ויצהר הוא מדרבנן וגם אם הפריש לא חל מה"ת ואפי' אורז פטור מה"ת. דרך אמונה שם ס"ק א.

³⁶ דרשו בירושלמי ריש מעשרות מדכתיב את כל תבואת זרעך וכתיב ג"כ קרא אהרינא את כל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ לה' הוא מרבין מיני' כל הפירות ולא ממעינין אלא ירק דלאו דומיא דתבואה היא כלל

³⁷ אף על גב דגם גבי מעשרות כתיב בפ' ראה מעשר דגנך תירושך ויצהרך וא"כ ל"ל קרא דתבואת זרעך וי"ל דההוא במע"ש כתיב ואף על גב דילפי' להו מהדרי י"ל דכ"ז אחר שנאמר תבואת זרעך מסתברא דכל הני דומיא דמעשר. דרך אמונה ציון ההלכה שם ס"ק קפד

³⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד קיא, א

הלכות הדרף היומי

מסנת נזיר

ולפיכך שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה³⁹, ולפניהן שתי סאין אחת של חולין ואחת של תרומה, ונפלו אלו לתוך אלו תולין להקל ושניהן מותרין התרומה לכהנים והחולין לזרים, שאני אומר חולין לתוך חולין נפלו, ותרומה לתוך התרומה, ואף על פי שלא רבו חולין על התרומה, בד"א בתרומה בזמן הזה שהוא מדבריהם, אבל בתרומה של תורה, עד שירבו חולין על התרומה⁴⁰.

וכן הדין אם לא היה כאן אלא קדירה אחת של בשר שחוטה, ונפל בה אחת מאלו השתי החתיכות, אפילו אם ראויות להתכבד⁴¹ ואין ידוע איזו היא, אנו תולין דשל היתר נפלה, אפילו אין ההיתר רבה על האיסור, מלבד באיסורים האוסרים במשהו שצריך רוב⁴². או אם לא היה כאן אלא חתיכה אחת מאיסור דרבנן, ויש שתי קדירות, אחת של היתר ואחת של איסור, ואין ידוע לאיזו נפלה, גם בזו תולין להקל.

אם נתערבו תחלה חתיכה בחתיכה א"כ כיון דאתחזק איסורא בב' חתיכות כל אחד ואחד דנים אותו כגופו של איסור ואין שייך לומר ספיקא דרבנן לקולא.⁴³ אך אם היו ניכרות גם אחר שנתערבו זה בזה, ורק עתה כשנפלו לקדירות אינם ניכרים כנזכר.

³⁹ רמב"ם שם פרק יג הלכה יד

⁴⁰ אז מדאורייתא ברובא בטיל ודוקא במין במינו אבל במין בשאינו מינו כגון שנתערב קמח של חטים בקמח של שעורים שאינו ניכר תלוי בדין מעם כעיקר ולפ"ד רוב הפוסקים דקי"ל כוותיהו דמעם כעיקר מדאורייתא אם אין בו ששים אין תולין להקל, אבל אם יש בו ס' בטל אף על גב שהיא חתיכה הראויה להתכבד או דבר חשוב דזה אינו אלא מדרבנן מה שאין בטל, וספיקו לקולא, ואם הוא מין ומינו ושאינו מינו אמרי' סלק את שאינו מינו כמי שאינו ומינו רבה עליו ומבטלו מה"ת ולכן תלינן להקל. דרך אמונה שם קיט

⁴¹ שהרי גם זה אינו אלא איסור דרבנן ש"ך ובה"ט ס"ק ג.

⁴² חו"ד שם חידושים ב

⁴³ בה"ט שם, ג.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>